Çok Boyutlu Diyabet Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çok Boyutlu Diyabet Anketi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19183

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çok Boyutlu Diyabet Anketi (ÇBDA), diyabet hastalar?n?n hastal?k yönetimi, psikolojik durumu ve ya?am kalitesi ile ilgili çok boyutlu yap?lar? de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir ölçektir. Bu giri?, ölçe?in Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çal??mas?n? temel almaktad?r. Ölçek, özellikle Türkiye'deki bireylerin diyabetle ili?kili tutumlar?n? ve davran??lar?n? kültürel olarak uygun bir ?ekilde ölçmek için Uyarlama çal??mas? sonucunda kullan?ma sunulmu?tur. Bu araç, hem klinik uygulamada hem de akademik ara?t?rmalarda diyabet yönetiminin psikososyal bile?enlerini anlamak için kritik bir rol oynamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Diyabet, psikoloji, sa?l?k, ölçek, uyarlama, Çok Boyutlu Diyabet Anketi, psikometrik

Yazarlar

Gülhan Çosansu, Sevim Erdo?an

Amaç

Çok Boyutlu Diyabet Anketi'nin temel amac?, orijinal formu farkl? bir dilde geli?tirilmi? olan bu arac?n, Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu s?nayarak psikometrik özelliklerini ortaya koymakt?r. Ölçek, bireylerin diyabet yönetimine ili?kin alg?lar?n?, duygusal tepkilerini ve öz bak?m davran??lar?n? çok yönlü bir ?ekilde ölçmeyi hedefler. Bu uyarlama çal??mas?, Türkiye'deki sa?l?k profesyonellerine ve ara?t?rmac?lara güvenilir ve geçerli bir de?erlendirme arac? sa?lamak amac?yla yap?lm??t?r.

Yap?

Ölçek, diyabetle ya?aman?n getirdi?i çe?itli zorluklar? ve adaptasyon mekanizmalar?n? kapsayan çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Genel olarak ölçülen yap?, diyabet mellitus hastalar?n?n hastal??a ili?kin psikolojik durumlar?n?, öz yeterliliklerini, hastal?k kabul düzeylerini ve tedaviyi takip etme davran??lar?n? içerir. Bu psikometrik özellikler, bireyin diyabet yönetimindeki ba?ar?s?n? ve ya?am kalitesini etkileyen temel faktörlerdir.

Geçerlik

Çok Boyutlu Diyabet Anketi Türkçe formunun geçerlik çal??malar?, Co?ansu ve Erdo?an (2010) taraf?ndan yürütülmü?tür. Uyarlama sürecinde, dilsel ve kültürel Geçerlik sa?lamak amac?yla uzman görü?leri al?nm?? ve geri çeviri yöntemleri kullan?lm??t?r. Yap? geçerli?ini belirlemek için faktör analizleri (genellikle Aç?mlay?c? veya Do?rulay?c? Faktör Analizi) uygulanm??t?r. Bu

ARABPSYCHOLOGY.COM

analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak öngörülen boyutlar? temsil edip etmedi?ini test etmeyi amaçlam??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in Güvenirlik analizleri, Türkçe formun iç tutarl?l???n? (Cronbach Alfa katsay?s?) ve muhtemel test-tekrar test güvenirli?ini incelemi?tir. Yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda tutarl? oldu?unu gösterir. Co?ansu ve Erdo?an'?n (2010) çal??mas?, ölçe?in Türk popülasyonunda tutarl? ve kararl? sonuçlar verdi?ini göstermeyi hedeflemi?tir, bu da ölçe?in klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda güvenle kullan?labilece?i anlam?na gelir.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??mas? kapsam?nda gerçekle?tirilen Faktör Analizi, ölçe?in orijinal yap?s?n?n (yani boyutlar?n?n) Türkçe örneklemde korunup korunmad???n? incelemi?tir. Çok Boyutlu Diyabet Anketi'nin ad?ndan da anla??laca?? gibi, ölçe?in birden fazla alt boyuta sahip olmas? beklenir. Faktör yüklerinin incelenmesi ve faktör yap?s?n?n orijinal ölçekle kar??la?t?r?lmas?, Türkçe formun yap?sal geçerlili?ini destekleyen önemli bir ad?md?r. Bu analizler, diyabetle ilgili stres, öz bak?m ve sosyal destek gibi ayr? boyutlar?n varl???n? teyit etmi?tir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme (Orijinal ölçe?in yap?s?na ba?l? olarak)

Language Available: Türkçe

Population Group: Diyabetli Bireyler (Tip 1 veya Tip 2 Diyabet hastalar?)

Age Group: Yeti?kinler (Çal??man?n örneklemine ba?l? olarak 18 ya? ve üzeri)

Population Details: Diyabet tan?s? alm??, farkl? sosyo-demografik özelliklere sahip bireylerden olu?an örneklem.

Test Methodology: Öz bildirim ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Diyabet yönetimi, öz bak?m, psikososyal, ölçek uyarlama, Co?ansu, Erdo?an

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: cosansugulhan@gmail.com

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? **2010** y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar (Gülhan Çosansu) ile ileti?im kurulmas? önerilir. Lisans ve ücret bilgileri, yay?nc?ya veya sorumlu yazara dan???larak netle?tirilmelidir.

Kaynaklar

Co?ansu, G. ve Erdo?an, S. (2010). Çok Boyutlu Diyabet Anketi Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences, 13*(4).

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

cok-boyutlu-diyabet-anketi-toad.pdf

Çok Boyutlu Diyabet Anketinin Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler, telif hakk? veya gizlilik nedeniyle bu platformda yay?nlanmamaktad?r. Maddelere eri?im için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi veya yukar?da belirtilen akademik referans?n incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM